

ČOVJEK & ONA

LEGENDA

Uspomeni pjesnika Vladimira Nazora

*Perun bog širokim čvrstim korakom
spusti se znojan sa znojnom svojom svitom
s planine na more*

Perun bog i svita mu ispruženi na žalu začnu ojkati

Ali jeka gluha

Perun bog zakorači tada u more i podraga mu talase

*Nakon poduzega tajca iz vrijesa i sedre
iz zemlje mora i izvora
iz dubova iz lišća i svake travke
sprva oprezno bojažljivo potom sve odlučnije
nicahu oronuli domaći bogovi
pružajući svoje umnožene ruke
došljacima*

s njima se hvatahu u kolo

*Krastava krmeljiva ušljiva divlja
Perunova svita u razigranom
raspjevanom kolu ukrsti
s domaćim bogovima
nametnike
uši stjenice svrab i drugu gamad
izmijeni bolesti
trpnju i tugu ufanje i radost*

*i nastavi se rađanje
smrt i ukopi*

*Iznad pećine mojih praotaca pod Mosorom
noću s bajnicâ i s gajinâ
sapeta pogleda preko mora
prema Vidovoj gori
uz Peruna pjevuši Buga*

SJEĆANJE

*Papigica je karikatura rajske ptice on to zna
rajske ptice koju je pokojna majka u snovima
stavljala na žuđen šešir
poput karikature*

*potom majčin boa za šankom krčme
boa od bijela nojeva perja
vonj po naftalinu
pun nestalih nada*

*gospode dvonoge ose
gore-dolje po Korzu
i eto dječaka dotrčao na istureni tršćanski gat
nasuprot kažu čipkâ Venecije*

*zavijaju bure
i u Getu one žene
glasaju se poput kokošaka
ureva struganje sudaranje komešanje
rame uz rame kroz sljubljene uličice
život života topao hljeb iz peći*

*Crnac se bratimi sa Švedom
i tako sve rase
do noža*

noć u noć tone u dječaku

paraju se zastave oblaka

*zbijen u okviru prozora između
lonaca s uvenulim cvijećem
brodi dječak jedrenjacima davnim
kroz basnoslovne tjesnace drveća
hodnicima golemih krošnja u kojima brekti
gusta graja ptičjih jata*

*oživjela rajska ptica
krili se iznad nesuđena majčinog šešira
prekriva čitav nebeski svod*

VEDRA SMRT

*Noć između
dva mora
(nebo i pučina)*

*Premišlja
nasmijano (kako li sam se toga sjetio)
moram
u prvom pristaništu
kupiti konca
crnoga*

*U njemu se mješčić
(gnjecava meduza)
odjednom
posve uvuče
stane
nepomičan splasnut*

*Dodajte konca
crnoga
ne možemo mu navući
poderane čarape*

*Obujte mu cipele
kome će molim vas pasti na pamet
mrtvacu da izuva cipele*

RIMSKI SARKOFAG
KRAJ »HAJDUKOVA« IGRALIŠTA

*Maloprije (a mnogo je godina otad proteklo
poput daha)
hoteći uzalud u sebi utuliti
ljubav prema*

*Mirti
do srži utučen
(ni zdravlje mu bogzna kako
nije bilo u redu)
mišljaše na tebe
mladiću što iz
njega poniknu*

*slijep motriš iz kamena
dok ti sunčani cvijet
u ruci izgara*

*još korak možda i
nestat ćeš i ti s njim
slijepče
drugi će se zanositi užganim
cvijetom*

*(odjekuje glas speakera s nogometnog igrališta:
ovaj će sudbonosni gol doživotno rastakati
život kapetana momčadi!)*

*podigao se zgorac večernji
ukazale ponovljene zvijezde*

HRANIMO SE

*Hranimo se s groblja
na grobljima blagujemo
ogrjev i svjetlo
iz groblja iskapamo*

*jedan drugog namirujemo
grobljem
sebi kopajući grob*

PUTANJA

*Izvuku iz vreće i bace u vreću
vreća se ukrućuje
krut sanduk biva
u sanduku sve žudnije
ukrućene mrtve*

*bace
ako bace
šaku zemlje na zemlju*

*odlaze
zatvoreni u svoje sanduke*

NOĆNA PJESMA

*Noć se taloži na noć
dani s potkresanim krilima
sustižu sve bliži mrak*

*jednoga dana u čudu očiju
razrogačenih među ukočenim prstima
znamen raspada*

*posljednji neznatni disaj spotiče se poput
povorkara s groblja što
pomalo pijani od vlastite tuge
nesmiljeno s mukom žagore*

*zvijezde u zaljevima davnim
uskrsnu s gora gdje
sklonili se bogovi u grablju te
izbezumljeno razbacuju drago kamenje
livadama nebišta*

*prsimice stoji pred provalijom magle
gdje nestadoše mnogi mu znanci*

SMRT TETRIJEB A

Saši Verešu

*Usijano nãdo
u lomači obnevidjelo*

Krikom se sve više od sebe udaljuje

*Lepet krila
noževi gluhi
zadiru u zamuklu krv*

*Ukočen u travi
veličajan
grumenje zgasle svjetlosti
radost biva mravima*

BEZ NASLOVA

Tonku Maroeviću

*Treba govoriti o čovjeku o jedinki treba govoriti
kada se kaže ljudi magla se hvata riječi
kada se kaže ljudi svaki je kriminal moguć
ja dodirujem tvoju put osjećam tvoju kost
tvoja ruka poput moje odgovara na hladno
na toplo
zajednička nam glad
jednako raspadanje na putu
nepomičnost
vječiti mir usred općeg kruženja
kruženja svega oko nas
svega što se kaže neuništivo*

POGIBIJA GRADSKOGA GOLUBA

Za A.

*Gotovanu gradskom golubu
što veseljem lažnim
pratio klanje vremena
dokonih građana
stroj vijek okonča*

*leži nauznak ovdje
na rešetki uličnog kanala
ukočen naduven prosjak
hranitelj tekuti i svake nečisti
sada pasište mrava i muhe*

*zgnječeno raskriljeno krilo
u blatu
livada ni šumskih proplanaka
nije saznalo*

*daleko od asfalta u slobodi
prostor je ptici*

*ukočeni golub
smetnja smetlaru
tvome i mome oku*

GRČKA

Igoru Zidiću

*Snivana Grčka
s Odisejem argutlu drži ispod
krilâ jedriljâ*

*požudno udiše vjetar dok
naslanja se na rame moru
još uvijek na početku
još uvijek na domaku
prve masline*

odmiče obala

*sljubljen s Odisejem
(jedan drugome kao da više nemaju što reći)
smijulji se nehajno
zna neminovno
brodolomi se nose u sebi*

PREMA KRAJU

*Urkolak vukodlak mrak
dotle ga dovele njegove mrke ptice
u hodnicima beskrajnim
pružaju se ruke uzalud
nema traga potonjem obzoru
niti slutnje izlaza jer
posve je sam
roda istinskog nema
istinski prijatelj nikada
ne bje mu znan*

*slazi niz dračave stepenice
 in Croatiae desolatione sve više
 u sebe
 možete sada mirno ispijati
 kave alkohol
 gubiti se na terasama zastrti
 zastavama vi
 prodavači nemušti svega
 žig živ živi među vama
 sretan što nije nesretniji*

RASVJETLJENJA

(U Parizu)

*U Parizu pored Seine
 quai de la Mégisserie
 na prodaju životinje živad sjemenje i cvijeće
 u Parizu pored Seine
 quai de la Mégisserie
 s bezbroj ruku on otvara
 u snovima sve kaveze
 sve krletke sve zatvore
 vije sjeme
 baca cvijeće
 na sve četir strane svijeta
 u Parizu pored Seine
 quai de la Mégisserie
 oko njega
 noge krila ljuske šape kandže
 krzna perje i paperje
 sjeme cvijeće
 u slobodi
 u Parizu pored Seine
 quai de la Mégisserie
 u staklenu grobu leži
 s utrobicom razvaljenom
 zgnječen mali bijeli miš
 nemoć tvoja i njegova
 i noć tvoja i njegova
 nemoć naša skora smrt*

(Zemnik umnik)

*Zemnik umnik roni u sebe
oko sebe
mozak se nad mozak nadvija
spoznaje mu bit
a na Pragu
med Svemirskim Uratnicama
stoji upit
čemu kamo i otkuda
list i mrav
ti i ja
strahovita pustoš
od ničega biva ništa
poništeno izvorište
pred zastorom neshvatljivim*

(Nemogućnost)

*Nemogućnost shvatit Ništa
Prazninu
sebe u njoj*

(Zatvoren prostor)

*Kutija u kutiji
kutija izvan kutije
zatvoren prostor
drvo papir i kovina
zrak i voda
tvoja put i tvoja kost
moja put i moja kost
sve što hoda plazi leti
oko mene oko tebe
iz Ničega
u Praznini nedokučnoj*

IGRE NA EVROPSKOM MASKENBALU II.

*Oni što paze da mrava ne zgaze
uzornici za danas za sutra
siloviti smutljivci
varavi igrači u glumištu
ideologija
oni što paze da mrava ne zgaze*

čuvstvenici jecavci
 dobronamjerni dobrohotnici što
 u ime dobrobiti čovječanstva
 gaze čovjeka kao žohara te ih
 gađenje spopada kada na petama
 prezrena zgnječena tvar
 neugodan trag ostavi
 oni što paze da mrava ne zgaze
 uzornici za danas za sutra
 guguću slatkorječivo:
 »Druže, mili moj, da i opet nisi zanemario
 razviti naš barjak napretka i slobode?!
 Pazi se, druškane, danas je blagdan
 zajednički naš simbol
 svet iznad svega!
 Čuvaj se, druškane, jer nećeš li barjak, barjak hoće tebe!«

SPLIT SUČELICE

Hodam po pločama ovoga grada
 sa strahopočitanjem
 po grobnim pločama hodam
 (djedovi moji bosonogi seljaci s planine
 hodočastili u doba lopara praznih na ovo groblje
 ištući krušac božji uboški)

između prividne bučnosti ovoga grada
 i mene

prosijavaju iz svakoga kamena
 utonule oči Sfinge s Peristila
 hak vremena što
 zasjenjuje nebište

u stupici stegnut
 obraćam se moru
 razigranom cvatu talasa

sapet
 opirem se
 uzalud

NEKI ŽIVOT

drvoredi prašnjavi zidovi sivi papirne lutke
 kukci zlatokrili slatke batine večeri poput hramova tamjan

pjevanja toplina sna radost taženja gladi
 koliko neizmjernih tračnica svijetlih!
 tračnica u očima koje se začas speru kao voda otječu
 čitavo djetinjstvo u šaci!
 ali ne zaboravlja ni teške udarce na bojištima dana
 peku rane čekićaju čekićaju suhe oči na dlanu
 a onda kroz
 poluodškrinuta vrata nazire prozorska krila
 šumori ulica njemu slomljena glasa
 ulica se njemu odsutna talasa
 žito djevojaka dalekih piše ljubavna pisma
 (pisma djevojaka sanjanih među nogama pod pazusima)
 dok more daleko u dalekoj uvali kunja
 (zna jedna strana mora kunja dok druga stalno bijesni)
 dva sata poslije podne kazuje ura
 (vrijeme uvijek prošlo)
 njega ukočenog nitko ne gleda odbačen
 čik na hodniku bilo kojem
 desnu zamjenjuje lijevom
 nestale ruke nestale noge nestalo sve je
 pjevaju ptice pjevaju ptice daleke
 daleke

SUSRET

U Noći sretah Raspetoga
 Plazio potrbuške krvareći žalom
 Predahnimo — reče — ovdje
 Uz more
 Pustimo da nad nama
 Putovima svojim kruže zvijezde
 Pokušajmo zobati grožđe
 I ne pitaj me ništa

ONA KOJOJ NE ZNAM IMENA

ili

BALADA O NJENIM RUKAMA

1.

kroz krhotine

kroz krhotine
 mucavih zidova

*zidova zidova zidova
i zidova
mučno se
probijam
kršim se
gubim
gasim
roni se snaga...*

preplavljen sam novinskim papirom

2.

moj razgovoru

*moj razgovoru
brtka
oštrico noža
duboka vidna moja
noći
prilaziš mi
težiš me uspraviti
načetog
iz korijena
i ja ne
znajući
razloga
lažno uspravan
besmisleno
uznositi
ni plaćan ni nasmijan
nespokojno nehajan
trajem*

3.

povremeno se gubiš

*povremeno se gubiš
nestaješ
prepuštaš me mom
trajanju ali
vraćaš se ubrzo*

*gotovo smjerna
kao pokajnica
svićeš mi
sve bliža
(kako te želim!)
sve mojija*

4.

tvoje ruke

*tvoje ruke
(koliko ruku!)
draguju
dviije davno
poklonjene moje ruke
(svega sam sebe s njima poklonio)
koracima što prolaze
krilima što prelijeću
gube se nestaju
u krugu oko mene
jureći za
sumanutim kazaljka na
brojčaniku sata*

5.

tvoje ruke

*tvoje ruke
samilosne bahornice
u predahu
zmorac prijatelj vjetar
plamen u grotlu tame
vreo krvni prsten neraskidiv bratski
konopac dobačen davljeniku
sanja uranka svjetlosnog
svjetiljka
koju iznosim
na sunce
nadvor svima vidljivu*

6.

tvoje ruke

*tvoje ruke
prisne poput kruha
zemlja nebo voda
od iskona
od dana
prvoga*

7.

blago se poigravaš mnome

*blago se poigravaš mnome
kupaš me
lisnatim mirom
na asfaltu
ovome
jalovom
i ja lutam
lagan
davninom drevnom
budućnošću
beskrajnom
gubim se zanesen u njima
potom
vraćam se i
spotičem
iza mračnih uglova
romar
od nemila do nedraga
između jagnjadi i
divljih zvijeri*

*(između strojeva
između zastrojenih
između zidova što mucaju
mucavu riku potonjih)*

*po tebi
sva je moja nježnost za čovjeka*

8.

iz svakog prsta razigranog lista

*iz svakog prsta razigranog lista
iz lastarâ s talasa žuđene pućine
motri me
umnoţeno tvoje
oko
zagonetno od ledene
vedrine*

9.

preplavljen sam novinskim papirom

*preplavljen sam novinskim papirom
slovima što se u bari sloga otimaju rijećima
mrtvorođenim trulim poslanicima mraka
(jućerašnjim današnjim sutrašnjim)
vićem crn
(ali netko mi navaljuje teţak jastuk
na usta
to je masna gnjila gnjila na
ustima
i pritišće
vika se moja pretvara u mućno mumljanje
šumi mi u ušima i zmiје
kovitlac zmiја sviја se oko moje glave
gušim se
nisam li u grobu?)
vićem crn
crn crn oblak hoću da vićem
sve bliţi
tu je
na pragu
na pragovima
pred razvaljenim
vratima
tu gdje mucanje dopire kroz
šum u ušima kroz kovitlac zmiја tih
pukotina krhotina zidova
mucavih ljudi zidova*

10.

pamtim li zatvorena vrata?

*pamtim li zatvorena vrata?
čemu vratnice? vrijeme je
bez vratnica
to znam od djetinjstva
doba sapeto vrata otvorena
hode ljudi nasilno rastvoreni
ruševni porušeni zidovi
bez stiska ruku
svatko svakome može
dobaciti kamen u utrobu
zabiti šiljak kopljače nekog
barjaka u mozak*

*nepoštedna bešćutna igra oko
zidova i unutar zidova*

*odjekuje jeka obrambenog smijeha i suza
to čovjek progovara iz čovjeka*

11.

zavukao se crni oblak

*zavukao se crni oblak
u pukotine pragova
pritajio se
kao kunja
on jedini kao da još potvrđuje opstojnost
kućnih pragova*

12.

ispod svedenih očnih kapaka

*ispod svedenih očnih kapaka
sažganih trepavica
(biljega vremena)
tvoj i moj pogled
sliveni*

*ukočeni pogledi
iza obrazina
u zagrljaju*

*pust kamen na kamenu oko nas
vonj po paljevini*

*(jadan užitak promatrati
iza obrazina
samozvance poklisare
pasjače njine uškopljene uobrazilje
poklisare što se lisičeci zanose
mrzlim vjetrovima dalekim
tuđim znojem dalekim
dalekim zavijanjem vukova
svojom pustoši, dalekom pustoši*

*svileni poklisari u svili pri vrućem čaju
u klimatiziranim odajama)*

13.

u rasulu nastavljamo put

*u rasulu nastavljamo put
rasulom
uza me si
u sebi te osjećam
a ne mogu te slijediti
zaskočio me strah
u sebi zaostajem*

14.

zastat ću znam

*zastat ću znam
ti se nećeš ni
osvrnuti*

dáljiš se već znam

*znam tu si još u meni
pūt moja
dodirujem te a
već si daleko od mene
odmakla*

15.

ideš svojim putem

*ideš svojim putem
raskriljena
(ja već pišem uspomene)
uranjaš u bezvrijeme u vječni dan
meni ostavljaš sivost vječnog sna
ti moja kao i
svačija ona
kojoj ne znam imena
bježna neuhvatljiva
kojoj neću nikada saznati ime ona
od bezbroj imenâ
opojnost obmane milostive varke što nas sve
i mene i njega i nju
brāti povezuje*

*nas
grumenje samoće
što se roni*

Drago Ivanišević